



A FÉRFIRUHA DÍSZEI, PÓTLÉKAI, HÓBORTJAI ÉS KÍNSZENVEDÉSEI

Vannak cipők — Pesten ezrével látni ilyeneket — amelyek nem azt a benyomást keltik, mintha cipők lennének. Inkább lábra feszített kesztyű benyomását teszik. A különben remek magyar cipészek kirakataiban gyakran látni e különös alépitmények példányait. Remek? Igen, a munka. Különösen, ha kézzelvarott.

A CIPŐ NEM SPANYOLCSIZMA

De hordani őket nem lehet. Legfeljebb; ha reggel kiszámítjuk, hogy a mai nap folyamán egy lépést se fogunk tenni. Csak egy keveset ülni valahol. Egy órát. Ami után következük a megváltás. Hazamenni, ledobni a spanyol inkvizíció csökevényét, a szűk cipőt.

Igen, az ilyen cipő szép. De csakis a cipész ablakában. Csillog ott, mint az autó a kirakatban. Orra, mint a kacsacsőre, külön életet él. A vékony, hegyben végződő talp hűségesen odalapul a földhöz, Hozzá a kedves kis nőies sarok! Néha még magas is. Szép, de egyben szörnyű látvány e feminin csillogmány itt az ablakban. Látni rajta már most, hogy jövőbelijé-

nek szűk lesz. Ha bármily kicsi is a lába. De nem is kicsi! A nőies láb férfinél csúnya. A férpipiskóta bújjék el! Rejtőzzék egy kényelmes cipő alá. De nem! Cipészünk, e kegyetlen hízelgő, még le is alkuszik a kis lábból tíz százalékot. Ez a tíz százalék aztán a poklok kapujának kulcsa. Fellendíti a tyukszemirtó ipart.



Cipő

Taxiba kényszeríti a sétálót szép időben. Pénztelenség esetén egy üres padra teríti le.

Hosszú hegyes orr, keskenyre nyúzott felső rész, túlzott »rüszt«, kicsinyterületű sarok: mind csak arra jók, hogy viselőjük életét elkésérítsék. De ha megtörténnék a csoda, hogy akadna úr, kinek a lába az ilyen cipőben kényelmesen tud elhelyezkedni: ez a susztermű: csúf a szemnek. Ugyanazt az alacsony szerepet játssza a cipésművészetben, mint az olajnyomat a klasszikus képek mellett. Nem »igazi«.

A cipővilágban mostanság éppen nagy változás közepén vagyunk. A cipő új fajtája foglalja el a régi

helyét. Egy-két évvel ezelőtt alig lehetett cipészt találni, akit le lehetett volna venni a lábáról, hogy eltérjen az egyenes, — ahogy ők mondják — »franciás« formától. Hogy álljon el lábunk »finomításától«. A vékony talptól, amellyel oly nehéz kövezeten járni. A szoruló felsőbőrtől, mely csak néhány napig szép. Addig, ameddig fáj. De azután a láb kiverekszi magának saját formáját. Ekkor a cipő külső oldala kibuggyan, elfödvén a talpat.

Szűk cipő hamar öregszik is. De még szerencse, hogy kijön a formájából. Hisz különben el kellene dobnunk. A magyar cipőt még Kínában is meg lehet ismerni. Finom munka — de természetellenes forma. Most kezd ez a fajta visszavonulni. Odakerül kimust-rált társai, a régi kényelmetlen magassgallér, a féderveiszes kesztyű, a szűk nadrág mellé. Itt az *angol cipő*. A Thomas-forma. Ott van majdnem minden kirakásban, a duplatalpú, hajlított szélű, sarlóalakú görbe cipő. Egyelőre még nem teljes a diadal, csak a bátrabbak, az ügyesebbek valósítják meg teljes meggyőződéssel a reformot. Nem is kellene pedig nagy bátorság hozzá. Hisz ott van Anglia, kísérleti nyulunk az újítások terén. A vastagtalpú, kanyarított angol cipő nagyszerűen bevált. Eleinte mi is elviselhetetlenül nehéznek véljük. Majd lassanként rájövünk, hogy: *sokkal kevésbé fáraszt*, mint a régi, vékony anyagú társa.

Szalomba persze nem való. Se esti ruhához. De itt se térjünk el lényegétől: a formájától. Ez a forma nem alkszik le a lábból, hanem konciliánsan követi vonalait. Az esti cipő legyen vékonyabb anyagból, egyszeres talppal. De tartsa meg természetes, kissé esetlen alakját. Ez a férfias, a *modern cipő*.

Lakkcipő meghalt. Béke hamvaira. Béke repedezéseire, béke elmúlt forróságára. Íme, örökre kihült. Két évtizeddel ezelőtt még azt hittem, nem tudok nélküle élni. Úgy szerettem, hogy már a reggelt is együtt töltöttük. Hiszen akkor ő volt a finomság, az előkelőség. Csillogóvá, meleggé tette az életet. A lábánál kezdte. Béke vele. Béke, melyet ő szegény végtagjainknak sohasem nyújtott.

A lakkbőr elmúlt, *meg frakkhoz sem kell*. Ma már olyan bőroket szolgáltat a tehén, a kecske, a zerge, az antilop, a szarvas, annyira puhákat, annyira hűvőseket, annyira engedelmesekeket, hogy a lakkbőrt régen el is felejtettük. De a fénye! Azt is lehet utánozni! Ma már olyan krémeket találtak fel, amelyek láttán ember legyen a duplatalpán, aki este a kecskebőr-eszkarpent meg tudja különböztetni a laktól. És ha tudja, annál jobb. Van egy esti ember szekta, mely *bálba is matt cipőben megy*. Lehet még az is, hogy ezeké a jövő.

A férficipészt elsősorban a »kapli« érdekli. Hogy milyen kaplit parancsolok? Felelet: az összeseket. Reggelre, a legmindennapibb viselethez, az úgynevezett *angol kaplit*. Azt, amelyik a cipő oldalán is végig húzódik, kezdődvén az orrnál. Vannak olyan urak, akik csakis ezt a formát hordják nappal. Viszont sokan egyáltalán nem akarnak róla tudni. Túl cifrának, túl zsúfoltnak tartják. Ezek jobban szeretik az *egyenes orrot*. Pillanatig se higyjük, hogy ez utóbbi nem fér össze az angol formával. A kettő ugyanaz. Hiszen a lényeg nem az orr, hanem az egész cipő szabása. A forma. Az egyenes kapli valamivel decensebb, hogy úgy mondjuk: délutánibb.

Van mostanában egy nappali cipő, sportos jellegű, melyet »goisern«-nek hív a pesti suszter. Eredete a sícipő. Tulajdonképpen nincs kaplija. Helyette körbe menő dupla szeges keríti be. Nagyon csinos és kényelmes valami. Jól jár vele az ember. Divatos a *matt antilop*, vagy szarvasbőrszerű *barna félcipő* is. A szem nehezen szokja meg, különösen lábon. Valami taplószerűség van benne. De nem érdektelen.

Szmokinghoz egészen *sírna, kapli nélküli cipő* a legillőbb. Még frakkhoz is nyugodtan fel vehetjük ugyanezt, bár fűző van benne. Az eszkarpent nőies világa lassan elhomályosul. De aki az eszkarpent szereti (otthon nagyon elegáns), bátran mellőzheti a lakkbőrt ennél is.

Összes *cipőink sarka* nagy területű legyen, lapos és alacsony. Alacsonytermetű urak magas sarkokkal

szeretnék korigálni természetüket. Kár. Alacsonynak lenni nem csúnya. Különösen ha az illető férfiasan van öltözve. De a magas stekli komikussá teszi. És — még kisebbé. Még estélyinél is lapos legyen a férfisarok. Aki a *gumisarkot* szereti, bátran rendelhet ilyet (nagyon megkönnyíti a mozgást), de csupán *nappalra*. Persze igazibb luxus, ha nem gumi a sarok.

A kirakatban minden cipő tükörsima. Vakító fényt lövel az ablak mögül. Mikor aztán felhúrom, alig járok benne egy félórát, megszürkül. Ráncaiban kezdi. Majd egész teste megfakul. Csak orra fénylik rendületlenül.

Tudniillik, ne feledjük. Kétféle *cipőtisztítás* van. *A:* Amely a nyugalmi állapotra számít. A kirakatra. *B:* *A* talán kevésbé fényes, de tartósabb. Jól tisztított cipő az, melyhez olyan krémet vagy folyadékot használunk, mely a ráncokban is mélyszínű marad. Ellentétben a viaszkos porral, mely a mozgás alatt a rossz fényesítő anyagból *önmagától* — nem igaz, hogy az ucca porától! — képződik, nagy bosszúságunkra. Ha a paszta friss, kevés vagy semmi szürkeség sem keletkezik járáskor cipőnk ráncaiban. Ha azonban kiszáradt, akkor hiába vásároljuk a legdrágább külföldi krémet... A paszta, akárcsak az emberi haj, a kortól megöszül.

Mikor kifogástalanul öltözve kilépünk otthonunkból, két olyan darab van rajtunk, amelynél *az a szép, ha régi: a cipő és a kalap.* Vadonatúj cipő sohasem érheti el a régi, jólápoltt lábbeli szépségét. Mindenekelőtt maga az anyag, különösen a sárga bőr, csak idővel kaphat nemes szint. Klasszikus régiségek jutnak ilyenkor eszünkbe, utánozhatatlan mélységükkel, a régi diófa, a templomajtók bronzdíszítéseinek fénye. A patina.

De mit ér a fény, ha rossz a forma! Már ezért is hálásak vagyunk, az új, a szélesrajzú angol cipőnek. Ennél a talp sohasem tűnik el a lábfej alatt. A legrégebb ilyen cipő sem csámpásodik el. Így azután értéké lesz *a bőr lassú szépülése.* A magyar cipész kiváló munkája is lehetővé teszi, hogy jó régi cipőinket, melyek

néha egy évtizedig is elkísérnek útjainkon, megszeresük hűségükért.

A cipőn nem csúnya a ránc. Még a ruhán sem az. A régi görög szobrászat igen nagy gondot fordított a ruha ráncolására, tudománya, akadémiaja volt a ráncnak. Vannak ráncok, melyek egyenesen *az anyag minőségét dicsérik.* Nemes anyag, hozzá jó szabás: nemes és jó ráncokat ad. A tehetséges mesterember már előre belekalkulálja művébe a törést, a hajlást. Hogyne, hiszen számolnia kell azzal, hogy hordani is fogják az áruját. A szakértő szeme viszont egy ránc fekvéséből azonnal meg tudja ítélni, hogy mester művével áll-e szemben, avagy csak kontáréval. Jó cipőn a ránc már első nap jelentkezik. Van egészséges ránc és van beteg. Az egészséges ránc jó cipőnél a lábfej közepén jelenik meg, de *egyetlen* kísérőként. Könnyűvé teszi a lépést, természetessé a cipő behajlását.

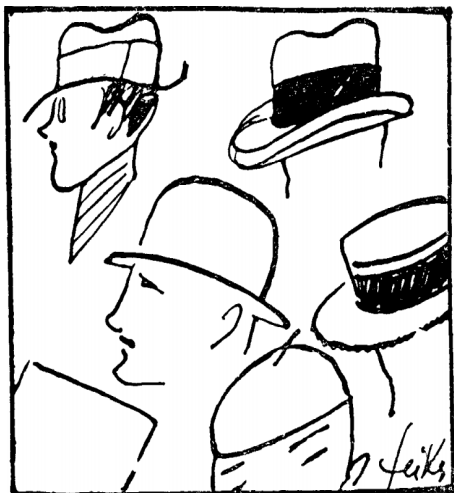
A KALAP DÖNTŐ FONTOSSÁGÚ AZ ÖLTÖZKÖDÉSNEÉL

A kalap annyiban hasonlít a cipőhöz, hogy vadonatúj korában szintén nem idomul viselőjéhez. Nehezen hódítható meg. *Elegáns kalapon meglátszik, hogy már hordták.* Ha élettartama meg sem közelíti a cipőét, mégis ügyelnünk kell rá, hogy ne olyan legyen, mintha egyenesen a kirakatból repült volna a fejünkre. De ne essünk az ellenkező végletbe sem. A zsirosság, amely minőség egy libánál, kalapnál szégyen. Viszont az, hogy gyors öregedése girbe-gurbává teszi: gyakran egyenesen szép. De: *szalagja ne legyen kopott* és eredeti színe se tűnjék el a pizsok alatt.

A kalapnak rossz természete van. Tiszavirág-életű akar lenni: már első perctől fogva siet az enyészet felé. Ha fekete kemény: szőrei felborzolódnak, anyaga puhul. Ha megütöd a szélét, (autóbaszálláskor holtbizonyos) egyet koppan, elhallgat, de örök folt jelzi az ütés helyét. *A kalap nem szeret megöregedni.* Ha *világos, szürke kalapot* hordunk: azonnal gyűjteni kezdi a kormot. Szép eredményeket is ér el. Ki ne ismerné

az ötkoronás nagyságú sötét foltot a világos puhakalap tetején? Vagy társát, a hasonszínű stráfot, végig a szalag partja alatt?

Most nagyon divat a *kávébarna*, könnyű szélű kalap. Ez az egy aránylag sokáig bírja. Igazságtalanság,



mert éppen ennek a formának van leginkább szezoncikk jellege...

*A CILINDER
ÉS A KEMÉNY KALAP*

A legelőkelőbb, a legünnepélyesebb kalap: a *cylinder*. Pompás felvonulásoknál szerepel. Esküvőkön, derbyn, temetésen, hivatalos látogatásoknál.

A cylinder nem esti viselet. Tulaj donképen soha sem volt az, hiszen a *fényes kürtőkalap a nappali zsaket tartozéka volt*. De régen az emberek *bálba* is elvitték, pedig ott nem volt jó dolga. Ütötték, verték, nem törődtek vele, hogy milyen érzékeny állat. Hogy minden érintés sebet ejt rajta! A hábbrúelőtti franciák, külö-

nösen az öregurak, még az *Opera nézőterére* is fényes cilinderben léptek be, persze frakkban. (Régi szokás szerint, abban a percben, mikor a függöny leesett, a zsúfolt nézőtéren fejükbe csapták csillogó kéményeiket.)

Szép, de nem célszerű viselet az esti cilinder. Elszegényedett korunkban különben is a ritka jelenségek közé tartozik. Különösen nálunk. Az újraéledő kultúrával azonban lassan-lassan mégis feltámad. Egy nagyobb angol lóversenynél sok ezer cilinder feketéllik egymás mellett. Kötelező kerete ez a hölgyvilágnak.

Rangban rögtön utána a *fekete keménykalap* következik, a »chapeau melon«. Kiirthatatlan fajta. Télen — persze tavasszal és ősszel is, *csak éppen nyáron nem* — a legrendesebb viselet. Benne »legfelöltözöttebb« a fej. A nappali kalapok között, a sok virgonc karimátlan, színes puha filcek között kétségtelenül ő a komoly elem.

PUHAKALAP, SZALMAKALAP

Pedig a *puha szürke*, fekete szalagjával, világos szegélyével elég komoly konkurenciája a melon-nak. Olyan napokon, mikor süt a nap vagy valamely kedvező esemény áll be életünkben — a kettő végeredményben egy — még *fekete télikabáthoz is a fehér szegélyű szürke puhakalapot* lehet felvenni. Lemondunk ilyenkor a fővárosi ünnepélyességről. Jókedvünk van, vidámabban akarunk öltözködni és a változatosságot is szeretjük. Különben is e kalap karaktere egyáltalán nem komolytalan: hiszen erős, széles szegélyű karimája van.

A karima! Vastag szegélyével pillanatnyilag elnyomatás alatt sinylik. Megsértették konzervativizmusában. A fiatalság sértette meg. Ezek a gyerekkalapok! Elöl le, hátul fel, szegély nélkül, súly nélkül, csak úgy felcsapva a fejre . . . nem, ez méltán fájhat a nemes tradíciók képviselőjének, az öreg szürkének.

A *barna vagy más színű lehajtós kalap* veszedelmes viselet! Megállapodott férfiakat néha komolytalan külsejűvé tesz. Még fiatalokat is. A könnyű barna kétségtelenül a mai fesztelen öltözködés terméke. Délelőtti ruhákhoz néha harmonikusan símúK A puha

nemezkalapoknak nagy variációja van. Akárcsak a kutyafajtáknak. Van drótszőrű, van sima, van pettyes, van nagy kalap, nehéz, de hűséges, mint a bernáthegyi, van kicsi, habkönnyű, zsemlyeszínű, akár az agár. A legtöbb sport is kreált magának kalapot. A teniszhez például *fehér nemezkalapban* szokás menni. Na és a *vadászkalapok!* A lódenek színorgiái, borotvaecset-szerű zergeszakállal, azonkívül mindenféle tréfás emblémákkal díszítetten a kávé és a spenót variációi. Nagy tért hódít mostanában a baszk barett is. Repülön, motociklin, vitorlán is jól hat, szél ellen praktikus is. De vigyázzunk, mikor tesszük a fejünkre.

A *szalmakalapok* királya a panama. De a korrektül merev *canotier* (girardikalap) is kezdi visszaszerezni régi hatalmát. Utóbbi szép viselet, de nyáron a fej türelmetlenebb, mint hidegben. Kényelmet keres. A formátlan puha szalmák győzelmének oka ebben rejlik. Elsősorban a könnyű, egzotikus gyökerekből fonott panamáé.

A *sapkákkal csinján kell bánni*. Városban csúf viselet a sapka. Hiába jelezzük, hogy »úton vagyunk«, vagy hogy »sportból jövünk«. A sapka viselet elég közönséges valami. Nem is olyan praktikus, mint ahogy hinnénk. Először is: szédülja a haját, aztán: meleg. De legfőképen csúnya. Kivétel, ha golfról, vagy hasonló játékról (krokett, krikett stb.) van szó. Még lovagláshoz sem »az igazi« a sapka.

NYÁRI FESZTELENSÉG

Ebben a leegyszerűsített világban, kisütvén a nap, kezünk idegesen nyúl a kalapunk után. El szeretnénk dobni. Hadd érje a hűvös szél forró homlokunkat Megy fel a hőmérő. Szeretnénk otthonhagyni még a kabátunkat is. Felvenni könnyökön felül levágott ingünet. Még a harisnyát se akarjuk felhúzni, hiszen jó cipőnkben kitűnően megvan a mezítlábunk. Short-ot szeretnénk viselni, rövid futóbajnoki nadrágot...

Ugyanekkor szívügyünk, hogy: azért a *divatot is kövessük*. Még jobb eset: hogy a divat kövessen

minket. Hisz nem akarunk senkit se megbotránkoztatni a meztelenségünkkel. Mert a társadalmi keretekben a félig-meddig levetkőzöttség még *neveletlenség* is lehet. Ezért híveket keresünk e félnudizmushoz. Hiszen mi a divat? Az, amit a többség tesz. Amit »tout Paris« vagy »tout Budapest« csinál.

Nagyon meg lehet érteni ezt a törekvést, de mégis ki kell mondanunk: *e fél-veleközöttség igazi sikere reménytelen!*

Cannes-ban, a strandon, igenis mehetnek a fürdőzők közelébe *kalap nélkül*. Ott még stílusos is lehet ez. Már Nizzában, a Promenade des Ariglais-n kínosabban hatna fejem fedetlensége. Szép Dunapartunkon talán még lehet kalap nélkül korzóznom. Mintha kiszaladtam volna egy hotelből, fel-alá járkálni a közelben. De a »város«-ban? Itt sohasem jöhet olyan divat, melyben elegáns az, aki kalap, kabát vagy hosszú nadrág nélkül jár. *Mindig a felöltözöttség az úri*, mert kevésbé kihívó, mint a részleges ruhátlanság. Nem üldözzük a kalapnélküliséget. Ez még legszerényebb formája a levetkőzöttségnek. Nem illetlen, csak éppen nem szép. Megértjük, de egy kis kilengésnek fogjuk fel. A társadalmonkíviliség egy he formájának. Nem örülünk az »áve«-üdvözlésnek sem. Jobban szeretjük, ha ismerőseink leveszik kalapjukat, karlendítés helyett. Különösen akkor, mikor *hölgyekkel megyünk*.

A kalap soha sem fog kimenni a divatból. Tehát: Uraim, fel a kalappal!

NYAKKENDŐ

Férfi szerelme a nyakkendő. Ha végigmegyünk Budapest uccáin, ezer és ezer nyakkendő néz reánk a kirakatokból. Ki ne gondolt volna már e légió láttán arra, hogy vájjon kik hordják el ezt a rengeteget?

Egy-egy csinos »kravátli« láttán a férfi szeme odaszegeződik a kirakat üvegéhez. Az urak nagyrésze tulajdonképpen nem törődik se a cipővel, se a kalapjával. A ruhájával sem. De nyakkendőt elég sűrűn vásárol. Ezzel az aránylag olcsó dísszel szimbolizálja azt, hogy nem mond le a külsőség örömeiről. Igaza is van, a néző szeme is elsősorban a nyakkendőn akad meg.

Pedig a nyakkendő csak a lámpa az autón. Nem a lényeg. Csak éppen lármásabb, tolakodóbb valami a többinél. A férfi gardrójában a legszínesebb tárgy. Szemben a ruhával, nem »en suite«-darab, naponta változó műsora van. Friss étel a menüben. Unalmas is lenne, ha nap-nap után szervíroznák. Még a szegény ember is válogatós benne, hogyne, hiszen egy pár nyakkendője mindenkinek van ...

De vigyázat! Ez a selymes jószág alattomos természetű! Nehéz vele bánni! Összeférhetetlen természetű van. A szekrényben szelíd, mint a galamb. De amikor felvesszük, néha *botrányos diszharmóniákat* okoz. Alig van nehezebb problémája az öltözködő úrnak, mint az, hogy: *melyik nyakkendőjét vegye fel ma?*

Kezdjük azon, hogy száz nyakkendő között alig egy igazán szép. Vagy ha mégis szép, csak a kézben szép. A nyakon ellenség. Elcsúfítja a ruhát, feldúlja az inget, megvadítja a kalapot, még a cipőt sem hagyja békében. Például ha valaki fehér antilop cipőhöz súlyos fekete téli nyakkendőt vesz fel, vagy bolyhos téli ruhához vadszínű foulard-pillangót.

Ha a nyakkendő csak az anyagával kellemetlenkedik, még hagyján. Nem is látja meg mindenki. De a *szín!* Ezzel mekkora bajokat tud okozni! Ha elgondolkozunk a kravátlí problémáján, azon, hogy tulajdonképpen mi az oka annak, hogy e látszólag kedves holmi ilyen nehezen kezelhető; csak egyetlen komoly magyarázatot találunk: a nyakkendő csak akkor illik ruházatunkhoz, ha színe *más*, mint környezetéé. Egyszerűbben: *csak a nem passzoló nyakkendő passzol.* Az ellentétes színű. A másszínű. A nyakkendő problémája: az összhang. Az összhanghoz pedig *különféle* hangok kellenek.

Kezdjük a hibákon, hiszen ezekből lehet a legtöbbet látni. Van-e helytelenebb, egyben unalmasabb mint szürke ruhához szürke nyakkendő? Vagy a kékhez kék? A barnához barna?

Hiszzen a nyakkendőnek éppen ellenkező a célja. Fel akar frissíteni egy színt. Harmóniát teremteni. Felélénkíteni a szürkeséget. Viszont tompítani a szí-

nességet. Ez a gonosz kis folt képes öltözködésünket tönkretenni. Hiába van rajtunk drága angol ruha, finom cipő, külföldi kalap ... mindennek vége, elrontotta ez a vacak kis folt a gallérunk alatt. Ne restellj ük hát használatba vétel előtt megnézni, illik-e a nyakkendő az inghez és ruhához, amelyet éppen fel akarunk venni. Amiben szolgáljon útmutatásul a kipróbált harmóniák itt következő ismertetése.

Szürke ruhához: erős színek valók. Jelenleg a piros árnyalatok dominálnak. Esetleg egyéb színekkel csíkozva. Kékkel. Feketével, vagy mind a kettővel stb. De óvatosság! *Csíkos ruhához ne vegyünk csíkos nyakkendőt.* Különösen akkor, ha még az ingünk is csíkos. (Pedig mennyi férfi van, aki ezt szereti. A zebra-tendenciát.) Ha már a ruha csíkos, legyen a nyakkendő valami egészen más: pettyes vagy egyéb mintájú. Óriási itt a választék. Itt egyelőre csak a hosszú nyakkendőre gondolunk.)

Barna ruhához: fekete alapú, vagy nagyon sötét tónusú nyakkendő illik. Fekete-fehér pettyes semmi esetre sem. Lényeg, hogy teljesen más árnyalatú legyen. Lehetőleg sokkal sötétebb a ruhánál. (Nagyon világos nyakkendők, melyek már a fehérség birodalmát közelítik meg, egyáltalán nem szépek.)

Sötétkék ruhához: barna, sárga, sötétvörös nyakkendő a kellemes összhang. Vagy valamely kombináció ezekből. Ha öltözetünk diszkrét, nem kell félnünk az erősebb színektől. Persze, leírni egy színt nehéz. Vörös van százféle. Kék is, barna is. Színérzék dolga, melyet vásárolunk. Sajnos rengeteg a csúnya nyakkendő.

Zöldes burberry ruhához: ismét kitűnően illik a fehérpettyes fekete, vagy egyéb sötétes alapú. Könnyebb alkalmakhoz — kirándulás, sport, vidék — bátran nyúlhatunk más árnyalathoz is. A burberrynél kiváltképpen kellemes a »hasznos és mégse hasonló« nyakkendő. Zöldesbarna. Sárgászöld. Vöröseszöld. Sárgásbarna. Az igazi divatférfiú keveri burberrykabátjához a nem egyező, de hasonló színű nadrágot. Azután a nem egyező, de hasonló színű kalapot. Sőt még a felöltőjével is — mely szintén burberry — ugyan-

ezt az elvet követi. Ha a tétova öltözködő még itt is biztos tipphez ragaszkodik: ám vegye a bevált fekete-fehér, vagy sötétkék-fehér pettyes nyakkendőjét burberryhez, ezzel mindig úgynevezett »diszkrét úriember«-! a megjelenése.

PILLANGÓK. CSOKROK

A ma nyakkendődivatja: az *erős szín*. De ha kicsit kiabáló csokrot is tettünk fel, színének *szépségére* ügyelnünk kell.

A pillangó sokkal kevesebbet engedhet meg magának, mint társa, a hosszúnyakkendő. Már anyagánál fogva is. Neki más a feladata. Kiterjesztett szárnyakkal ül gazdája inggombján, mintha el akarna onnan repülni. (Sokaknál ezt meg is teszi: félrecsúszik, kinyílik, leesik. Ilyenkor jön ki igazi pillangótermészete.)

A pillangó könnyen fiatalít. Szezonja a nyár. De télen is szerepel, mégpedig nemcsak este, fekete és fehér változatban (szmokingon és frakkon), de nappal is. *A téli pillangó diszkrét, lehetőleg szintelen*. Míg nyári testvére, a könnyűselymű foulard, egzotikus, pompában jelenik meg.

Leggyakoribb lepke a pettyes, ősfarmája ez a kedves állatkának. Volt idő, hogy nyáron nem is volt szabad mást viselni az elegáns férfinak, mint *fekete alapon fehér pettyes pillangót*. Idővel azonban színesebbé vált. Mintája, a petty, megmaradt. De *színeiben most orgiákat ül*. Valljuk meg, ez orgiák semmit se sértők. Sőt, inkább kellemesek. Még a vörösbor színű pettyes foulard lepke sem indiszkrét. Világos nyári ruhákon nagy-szerűen fest. Vagy a sáskaszínű vadzöld. Hátán sárga foltocskákkal. Örökké szép viselet marad.

Télen a pillangó begubózik. Színei eltűnnek, pettyeit azonban ilyenkor sem veszti el. Nagyon általános a téli *fekete-szürke nehézselyem*, vagy más diszkrét színekben fellépő téli-csokor. Sokan csíkosat szeretnek felvenni. Itt már nehezebb a választás. Óvatosság ajánlatos, mint általában a csíkos ruhánál, nadrágnál, ingnél is. A sok csík könnyen unalmassá lesz.

Kétségtelen, hogy a nyakkendő ma hőskorát éli. Színeiben bátor, anyagában is oly változatos, mint még soha. De minden bátorság veszedelemmel jár. Szép és erős szín, de az indiszkréciótól csak egy lépés választja el. Viselője hát, ha nem biztos egy-egy nyakkendője győzelmében, jól teszi, ha a bevált sablonokhoz ragaszkodik. Marad a régi, szerény harmóniáknál. Ezek között is nagyon sok a kellemes. És a biztos.

A GALLÉR PROBLÉMÁJA

A rossz gallér mindent elront. A jó gallérnak viszont egyetlen feladata, egyetlen rendeltetése van: jól kell »ülnie«. Merjük állítani, hogy a legkevesebb gallér üli meg jól a nyakat. Igaz, hogy a nyak — mint a renitens paripa — nehezen engedi magát megülni. Feltolja, szétnyomja, lecsúsztatja lovasát, a gallért. Lényeg ennél a kérdésnél az ing. De a rossz gallér még a jó ingen is egyéni akcióba szokott kezdeni. Ki ne bosszankodott volna már egy gallér rakoncátlanságán? Mikor ledobja magáról az inggombot. És a világot sem engedi magát begombolni. Ezt olyankor teszi, amikor: *szűk*.

Pedig a *szűk gallér nem áll jól!* Itt kivételesen kegyes hozzánk a természet: csak az esik jól a szemnek, ami a viselőjének is kényelmes. Rossz nézni a szűk ruhát, a kis kalapot, a fullasztó gallért. Nem igaz, hogy a túlbő gallér csúnyává teszi a nyakat, öregít, s nem idomulván viselőjéhez, lomposná teszi. *A kicsit bő gallér inkább fiatalít.* (Úgy, ahogy a bő ruha soványít.) Éppen a nagy cipő »csinál kis lábat«. A bő kesztyű kis kezecskét.

Nincs nehezebb, mint egy babona kiirtása. Mégis, korunkban a kényelmetlenség divatbabonája, hál Istennek, lassan, de biztosan eltűnik. Lásd a diadalmas angol cipőt. A széles ujjú kesztyűt. A bő kabátot, íme, a mai gallér is már mennyivel kényelmesebb elődjénél, a »pléhgallér«-nál!

Első gondunk legyen, hogy *elég nagyot, elég bővet* válasszunk. A gallér formája csak másodsorban fontos. Nincs nagy variáció, nem is lehet. A nappalinál két

különböző típus küzd egymás ellen. A *hosszúhegyű* szemben a régivel: az *egyenes duplával*. A hosszúhegyű a győztes — egyelőre. De a meccsnek még nincs vége. A konzervatív dupla még erősen tartja magát. *Puha, rávarrott gallérnak* kétségtelenül jobb is, szebb is a hosszúnyelvű. Jobb azért, mert rendesen fekszik. Szebb pedig azért, mert bőségesebben, gazdagabban mutatja az ing anyagát.

De már *kikeményített* siffon- vagy len anyagnál más a helyzet. Itt a hosszú, hegyes kellemetlenné válhatik: váratlanul beleszúr a mellünkbe. Különben is: valahogy komolyabb a másik, a régi angol forma a maga egyenes vonalaival. Bizonyos nyakkendőkhöz, különösen sötét ruhához, igen elegáns az alacsony egyszerű és csúcstalan dupla fehér. Ezt semmiféle divat sem fogja kiirtani soha.

Az úgynevezett *szmoking-gallér* (szimpla és kihajtott) mostanában néha *nappal is* látható. Szerintünk igen úri viselet. Praktikus, kényelmes és hűvös. Különösen díszesebb ruháknál, a feketénél, zsakettnél, cilindernél, virágos gomblyukkal, disztingvált hatást kelt. Legszebb hozzá a *nagy pillangó*. Nem is kell e gallérhoz a »nagy alkalom«. Még olyan estéken is, amikor nem vagyunk estélyi ruhában, bátran felvehetjük. Még színesben is készül. Igen csinosan hat így is.

Este, kemény inghez, egyedül e sarkos gallér illik. Semmi más. Óriási hiba a keményített dupla gallér szmokinghoz, még nagyobb hiba frakkhoz. A kihajtott gallér este *magasabb* legyen, így ünnepélyesebb.

Ne ijedjünk meg e szabálytól. Kétségtelen, hogy se a kemény ing, se a kemény gallér nem okoz valami nagy örömet viselőjének. A mai divat azonban már megváltást hoz. Itt a *puha szmoking-ing*, rajta a puha gallérral! Egyelőre még inkább nyáron. De a téli szezonban is győzelmesen nyomul előre.

Az első *puha gallér*. Elfelejthető-e a boldogító érzés, amely akkor fogott el bennünket, amikor az első uccai puha gallért felvettük? S ez a divat soha többé ki nem irtható. Szívesen hozunk áldozatot a dekórum kedvéért. Szívesen vesszük magunkra e kis szenvedést,

valamely társadalmi összejövetel alkalmából. De reggel? Délelőtt? Délután? Vége azoknak az időknek, mikor inggombunk már a kora reggeli órákban elugrott. Vége a kemény gallér mindig kötelező rabszolgaságának. Rávarrott gallér? A rávarrott, persze előkelőbb. Természetes ez, lévén nagyobb luxus. Bár a *rávarrott soha sem áll oly korrektül* a nyakon, mint a külön gallér. Mesterműnek kell annak a rávarrottnak lenni, mely hibátlanul teljesíti kötelességét. Ennek oka? Az ember mozog. Az ember nem kirakatbaba. A gallér viszont oda van varrva az inghez. Maga az ing még valahogy nagy nehezen követni tudja tulajdonosa intencióit. De a szegény gallér, az ő helyzete sokkal nehezebb, neki nincs »rugózása«. Nincsen annyi mozgásszabadsága, mint féltestvérének, a külön gallérnak. Ennek van levegője, van élete, neki nincs.

FEHÉRNEMŰNÉL AZ ANYAG A LÉNYEG

Nagyon finom, nemes anyagok tudnak oly hajlékonyak lenni, hogy még a rávarrott gallérral sincs semmi baj. Sajnos, *fehérneműnél döntő szerepe van a minőségnek*. Itt nem lehet takarékoskodni. Igazán csak drága anyag engedelmeskedik. Elég baj, hogy másodrangú minőség alattomban ellenséges tulajdonságokat rejt magában. Szemre talán éppoly szép, mint a nemes anyag, de ing-alakban karcos, szúr, dörzsöl. A rossz anyag télen hideg, nyáron meleg. Klasszisznál ez fordítva van: nyáron hűsít, télen viszont lágyan melegít. Az olcsó szálból szőtt fehérnemű szokása, hogy felvétel után azonnal *viseltnék* hat.

A jó anyag viszont még ráncaiban is szép. Az ing az egyetlen holmi, amelynél nem szabad takarékoskodnunk. Ezzel egyáltalán nem mondtuk azt, hogy a drága fehérnemű mindig jó. Viszont az sem igaz, hogy ne lehetne aránylag *olcsón jót* venni. Csak szakértelem vagy megbízható divatárus kell hozzá. Mindenesetre ne igyekezzünk egy-két pengőt mindenáron megtakarítani a fehérneműnél. Jobb üzlet: valamivel finomabb

árut vennünk. Mert ez nemcsak, hogy kellemesebb, de *valójában olcsóbb* is. Egy jó ing tíz-tizenöt évig is élél. (Pótmanzsetta ajánlatos.) Friss marad, nem látni rajta mosás után az öregedést. Sőt a *nemes anyag még szépül is a sok vasalástól*.

Megírtuk a ruhánál, hogy ott van alkalom a takarékoságra. A szabónál meg kell fizetnünk az előkelő cég márkáját. Az angol szövetet is, pedig ez se mindig prima. Vannak kitűnő *hazai szövetek*. A ruha-rendelés mögött nagy adag *sznobizmus* is rejtőzik, ennek pedig ára van.

SZNOBIZMUS AZ ÖLTÖZKÖDÉS?

Legyünk mindenekelőtt tisztában a sznobizmus fogalmával. A francia viccben egy útonálló azt mondja társának, mikor az fészülködik: — Te ekkora sznob lettél?

Igen, bizonyos értelemben a fészülködés is sznobizmus. A tisztálkodás mögött is ott rejtőzhetik a hiúság. A stréberség. Vájjon nem mindenki sznob-e, mikor arról van szó, hogy helyet keres a társadalomban? Sznobizmus, polgári értelemben, a »felsőbbhöz« való döngölözést jelent. De csak részben jelenti ezt. A sznobizmus keverék. Van benne finomkodás is. Kultúrkényeskedés. Elegánskodás. Előkelősködés.

Ha mindezek a törekvések teljes sikerrel járnának: a sznob nem lenne sznob, hanem rokonszenves, sőt tiszteletreméltó valaki. Minden, amit szellemmel, stílussal visz valaki keresztül, csak imponál nekünk. A sznob azonban azért finomkodik, hogy hengegjen. Azért beszél grófokról, nagy írókról, hogy saját szegény életét előttünk gazdagnak mutassa. Természetes, hogy inkább az angol királyi család érdekel roppant tradícióival, mint egy dunakorzós jampec. És hogy jobban szeretnék Bernard Shaw-al vitatkozni, mint... na ne írjunk neveket. Sznobizmus ez? Nem. Csak akkor az, ha *belső meggyőződés nélkül tesz*.

No már most *öltözködni is lehet meggyőződésből*. Sokan őszintén és bátran szeretik az előkelő világot,

művelt fényűzését. Nem nevezhetjük sznobnak azt, aki egy kis fényt, egy kis stílust, egy kis kultúrát keres élete díszítéséhez. Még ha a sznobizmus szárnyain akarnának is egyesek a »high life« berkeibe repülni: ne nevéssük ki őket, gondoljunk arra is, hogy az érem másik oldalán ott van az ellomposodás, a züllés. A szimpatikus »nemtörődömség« hányszor vezet ide!

Ha az öltözködés túlzott kultuszának forrása néha valóban a sznobizmus is, ne tagadjuk; ez még mindig szebb utakra visz, mint az ízléstelenség. Raffael, Goethe is sznobok voltak talán, egy felsőbb élet utáni vágy hajtván őket a szép, az előkelő külsőségek felé. Bocsássuk meg a drága szabót, a finom selyeminget nekik. Legalább ezt értsük meg Goethében, ha már a Faust II-ik részét nem tudjuk megérteni.

És bocsássunk meg mindenkinek, aki a finom holmi rabja. Szakítsunk az elavult és kicsinyes felfogással, hogy piperkőcség, ha ruházkodásunkra gondot fordítunk. Nyugodtan vegyünk fel egy finom inget. Csak legyen miből.

AZ ING RANGFOKOZATAI

E kis divatfilozófiai kitérés után nézzük az ing anyagának rangfokozatait. Mindenekelőtt: sem a felsorolás, sem a sorrend nem lehet hiánytalan. Még igazságos sem. Egyes anyagok elnevezése ugyanis gyakran önkényes. Reklám. Álnév. A régi, különben kitűnő »zefir« például gyakran új név alatt tér vissza. Vannak francia kreációk, melyeket az angolok egészen más név alatt hoznak forgalomba. Az elnevezés nem fontos. Sokkal fontosabb a szakértelem. Vigyázat! »Végében« az anyag más, mint »hordásban«, mosás után. Az üzletben még hímpor van rajta, idegen anyag, mely a »mosásban kijön«.

Leginkább a cégekre támaszkodhatunk *az ing-anyag kiválasztásánál*. Illetőleg kettőre: a gyárosra és a kereskedőre. Előbbihez utóbbi ért. Tudja, hogy vájjon előbbi *igazi*, komoly anyagot gyárt-e? Utóbbi viszont felelős a rangfokozatokért. De van a gyárosok között is rangfokozat. Van az anyagok között is. *Selyem-*

ing van húsz pengőstől százötven pengősig. Pedig valódi »heryó« mind. A selyeming nem tartós. Érzékeny a selyem. Elfogy, mint a gyertyaszál. Mégis a legkellemesebb *ing* a selyem. De igazi luxus.

Következik a legelterjedtebb fehérnemű: a *poplin*. (*Poplin* és nem *puplin*; *la popeline*). A technika vívmányainak mai világában csodálatos nívót tud elérni. Legyőzi néha kellemesség, simaság, gyűrhetetlenség dolgában még a selymet is. Tartósságában verhetetlen. Persze a poplinnak is vannak rangfokozatai. Mégpedig akkorák, hogy csak egy jó cég vezethet minket át a *poplin-dzsungelen*. A lényeg, hogy melyiknek a szála szorosan sodrott? Azután sűrűn szőtt? Ehhez komoly elemzés kell, nagyítóüveg és egyéb műszerek. Tudományon alapszik az anyag kiválasztása. A vevő nem járhat nagyítóüveggel inget rendelni. Beszéljen helyette a kereskedő. De őszintén!

Milyen mintát? A gyáros minden igyekezete, hogy valami újat hozzon. Hogy a vevőközönség azt a — mindenestre kisebb — részét, mely a »legújabbat« hordja, meghódítsa. Neki újat *kell* kreálni, hogy az üzem folytonosságát fenntarthassa. Igen ám, de úgy az ingnél, mint a szövetnél vannak minták, amelyeknek szépsége örök. Az ingnél például a *csikozás*. Lehetetlen kiirtani. Hiába jelennek meg évről-évre kockás, vagy virágos motívumú új *poplinok*. Ezeket még *nőieseknek* is találjuk.

Persze könnyű lenne, hatalmas évjáradékkal felfegyverkezve, egyszerűen mindent megrendelni, még pedig elsőrangú helyeken. Mindent, ami a legdrágább, a legújabb. De a mai viszonyok között általában nem egy szezonra vásárolunk. Válasszunk hát olyat, ami sokáig megmarad. Ami nem unható meg. De ami mégis mindig disztíngvált marad. Ilyen az ingnél a csík. Vagy a ruhánál egy finom angol minta (harmincéves szürke motívumok vannak, melyek évente visszatérnek.) Vagy egy burberry. Ilyesmi ezer van. Az összes férficikkénél. Hogy mást ne említsünk, szépségkirálynő az »uni«, az egyszínű. A mintátlan sima anyag. Nézzünk egy pezsgőszínű selyeminget (Éiefántcsont-nak »ivoire«-

nak is hívják.) Mily bölcs háttér egy nyakkendőhöz! Mily ritkán van baj a színharmonióval! Az összeállítással. Még egy zokni is alig okoz gondot, ha nincs mintája. Világosbarna vagy szürke . . . mennyiféle kombinációt ad cipővel és nadrággal!

Ismerek nagy dandykat, akik *sohasem hordtak tarka inget*. Csak egyetlen modelt ismernek nappalra: az egyszínűt, az uni-t. Nem rossz ízlés. (Némileg egyéni, sőt különc íze is van.) Az uni lehet *színes* is. Egyetlen szín. Mily kedves tud lenni nyáron egy rózsaszínű ing piros csokorral. Vagy égszínkék. A nemes sárgáknak is száz árnyalata van. Minden ízléses szín szerepel az egyszínű anyagok között.

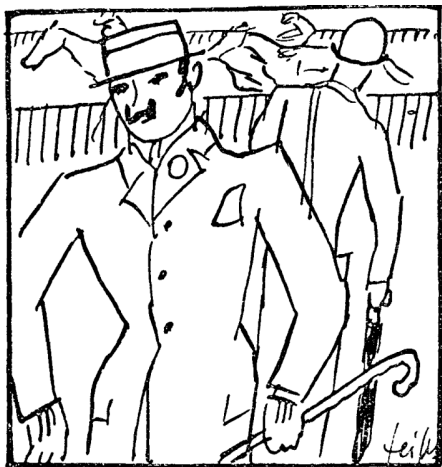
Vagy ugyanez »*Oxfordban*«. Téli kiadásban. Vastag, meleg anyagból. Pici, egyenletes mintázottságok, ezek üni-nek számítanak. Az angolok mesterei ennek, éppen az oxford-nál. Művészi raffináltság rejtőzik egy-egy anyag mögött: közelről ezer kicsi motívum — messziről egy nyugodt szín. Mintha ez a — közelről komplikált, messziről nyugodt — minta magának az angol *férfinak* volna szimbóluma. Tanuljunk az oxfordingtól. Nem hiú. Nem kacér. Mint ahogy a jólnevelt úriember hallgatása mögött több van, mint a leglármasabb handabandázás mögött. Valaki puszta kézzel nagyobb erőt mutathat, mint egy másik, aki bottal hadonászik. Ilyen az oxford ing. Apropos, bot!

BOT ÉS ESERNYŐ

A *bot* az elnyomatás korát éli. Voltak idők, amikor sétatob nélkül nem mertünk kimenni az uccára. Attól féltünk, hogy nem tartanak jól öltözött úrnak nélküle. A meztelen kéz szinte meztelen testnek számított. Szégyeltük, ha nem volt a kezünkben sétatálcá.

Ennek vége. A bot a lomtárba került. Állítólag az angol király volt az, aki a velszi herceg korában pálcát tört fölötté. Lehet, hogy valóban a Prince Charming számúzta a botot, de világos, hogy elsősorban a kor parancsoló szava kergette el. Az egyszerűsége a praktikusság szava.

Maga a bot is mekkora változáson ment át! Nevetnünk kell, ha valami régi sétapálcát pillantunk meg valahol. Íme: fekete ében, felül-alul elefántcsonttal; sötét mahagóni, fogantyúja ezüst szobormű; malakka-fa, feje borostyángomb; rövid vékony sportbot, hatalmas kutyafejjel (a kutyafej ezüst, a szeme üveg, akár egy női boán). Aztán a hetyke pálcák: rövid vékony bambusz (csapkodni volt szokás vele); tűvékonyságú ébenfa, hosszú ezüst csőrrel; lovaglóostorszerű pálca,



Bot és esernyő

fonott spárga, belül hajlékony acél; karcsú vasbot, kétszínű jellem, kívül negédes, de belül: fejbevágásra kész. És így tovább.

Néha ma is kimerészkedik egy-egy ilyen anti-diluviális szörnyecske az uccára. Nem haragszunk rá. Megmosolyogjuk, mint a magas biciklit.

Idővel a bot is vastagodni kezdett. Egészséges, póztalan tárgy lett belőle. A nádszálderekű ifjúból lassanként Dr. Bambusz lett. Egyszerű lény, amely legfeljebb egy ezüst gyűrűvel díszítette magát néha.

Bambusz népszerűbb volt, mint ellenfele, a könnyű Malakka. Utóbbi már kényes, cicomázott egyéniség volt. Könnyű természet, mégis szép, kissé túlfinomult is. De kedvesek voltak a botkollégák is. Itt van Meggyfa, a falu illatát hozván magával. De mindközött legelőkelőbb szerepet játszott a botok Zeusz-a: Angol Gyökér. Erő, férfiasság biztosított néki örök életet.

Ki hitte volna, hogy még ő is, ereje teljében nyugalomba vonul? De él egy babona Angol Gyökér hívei között — hogy rövidesen reaktiválják. És szétüt majd e hálátlan világban, ahol ma az *esernyő* az úr. A tolvaj esernyő, hisz leopta Gyökér legnemesebb testrészeit. A fejét, a lábát. Fekete lepelbe bújt, ál-szenteskedve csavarta be felselyembe igazi egyéniségét: a kétszínűséget. Az ernyő viláгурalmának korát éljük. Ez élelmes tárgy a bot helyébe lépett. Gyorsan eldobta magától túhegynyi vaslábát. Leccsavarta saját hasznavehetetlen, megfoghatatlan fejét. Ahogy észre vette, hogy vastagodni kezd legnagyobb ellensége, a bot: az ernyő gyorsan átvette szokásait. Ernyő is, bot is. Sőt néha: *bot-esernyő*, vékony selyem csavardottság bambusz tokban.

Egy nagy gond van vele. Hogy ne hagyjuk el, és ne cseréljük el. Ami könnyen megesik, hisz minden második ernyő egyforma: fekete test, bambusz sapka! Vagy: fekete test, angol gyökér sapka. De van meggyfa fej is, ez is nagyon csinos és elegáns. Praktikus is, lévén nem mindennapi.

Az ernyődivat az angol lóversenyen született meg. A cylinder védelmében. Annyira divat az ernyő, hogy vannak túlzói is. Ha megered az eső: eszükben sincs kinyitni ernyőiket.

— Ernyő nélkül egy lépést sem teszek soha. Viszont még nem fordult elő, hogy esőben kinyitottam volna — mondta nekem egy dzsentlmen.

MI VAN A KESZTYŰVEL?

Szegény *kesztyűről* se mondhatunk sok jót. Az ő sorsa nagyon hasonlít a sétabotéhoz: kiment, a divat-

ból. Még szerencséje a hideg idő. Akkor szükség van rá. Hol vannak a boldog idők, amikor kesztyű nélkül meg se volt szabad mozdulni! Mikor kánikulában is fehér szarvasbőr dagasztotta forró kezeinket. S némikép joggal. Akkor a *kézmosás* még nem volt akkora divat, mint ma. (Nehézségekbe is ütközött. A legkevesebb helyen volt kéznél folyóvíz.) A kesztyű a régi időben féderveisszal akart csak felmenni mindig túl vastag ujjainkra. Csak kínos tágitások után lehetett egy kesztyűt magunkra kényszerítenünk. (Örök titok marad, mi érdeke volt kesztyűsnek, suszternek régen, hogy végtagjaink végéből egy milliméternyit lealkudjon?) A nagynehezen felnyálazott, feltologatott kesztyű végül is összehúzta tenyerünket. Ujjaink végén apró bőrcsúcsocskák buggyantak. Az idegen bőrtől azután semmit sem lehetett megfognunk. Percenként le kellett húznunk. Minden üzletben, ahol fizetnünk kellett. Minden koldusnál, hiszen oly nehezen jön elő a rézpénz, a nikkell és a kevés ezüst mögül! Minden ceruza elővevésnél, mikor valamit fel kellett jegyeznünk.

A régi, szűk kesztyű becsstelen találmány volt. Az urak titokban gyűlölték is. A kesztyű ezt érezte. Megjavult az évek folyamán. Nőni kezdett, erősödni. Nem az számított többé legszebb tulajdonságának, hogy átlátszóan vékony. Bőre lassanként *megvastagodott*. Nem kívánta többé, hogy folyton ki és begomboljuk. Beérte azzal, hogy *manzssettáját egyszerűen visszahajtsuk*.

Mi is jobban megfértünk vele, hogyne, hiszen egyetlen mozdulattal fel és le tudtuk rántani.

Mégis, a kesztyűre, mint dísz tárgyira, rossz idők kezdtek jární. A férfi rájött arra, hogy tulajdonképen nem is kell kesztyű jó időben.

— Amíg szappan és törülköző van a világon, nem veszek fel kesztyűt, még vonaton sem, — így szólt hozzám egy okos, egyben elegáns úr Dover és London között. A fekete korom csak úgy röpködött a fejünk felett.

— Tessék megnézni, milyen rendes mosdó van itt a vonaton. Nem vagyok hajlandó minden rágyújtásnál kesztyűt váltani. Harminc cigarettát szívok a vonaton, öngyújtóm van.

Rajtam állig begombolt kesztyű volt. Alatta kezeim piszkosak voltak. Neki lenne igaza? Igen, az idők őt igazolták. A mai férfi csak akkor húz kesztyűt, ha muszáj. Sporthoz, lovagláshoz, hajtáshoz elsősorban. Már az *autókesztyű* is ritkul. Sokan egyenesen lehúzzák kesztyűjüket, mikor a volánhoz ülnek.

KAMÁSLI? MIRE VALÓ?

A *kamásli*. Magyarul: bokavédő. Ez azonban csak a címe. Mert eszébe sincs védeni a bokát. Hiszen a bokán nincs is mit védeni. A bokát senki sem bántja, még a hideg se, ma, a vastag gyapjúharisnya korában.

Mire való hát a jó öreg kamásli? Hiszen a mai emberen *egyetlen darab sincs, aminek ne volna értelme?* Ami nem szolgálna valami célt. Mi a célja e néma, e begombolkozott rövid darabnak, a láb ez egyfelvonásosának? Esküszöm, hogy sokan viselnek kamáslit, de *erre* a kérdésre nem tudnak felelni. Mert ha igaz is, hogy a kamásli dísz, hogy az elegancia egy apró zászlója: valami értelme mégis csak van!? Az, hogy melegít? Miért van akkor nyáron is *vitorlavászon bokavédő?* A kamásli valaha (lásd Tosca az Operában) hosszú volt és előkelő. Harminc gombos. A talptól térden felülig ért. Még Napoleon is kedvelte. Aztán meg rövidült mai formájára, amikor az a szerepe, hogy *»összekötő tiszt«* legyen a nadrág és a cipő között! A nadrág ősi ellenségeskedésben áll a cipővel. A cipő, ahol csak lehet, kellemetlenkedik a nadrágvégnek. Hátral becsípi. Elöl félretaszítja. Járás közben ide-oda lökdösi. Ezt igyekszik kiegyensúlyozni a bokavédő. Illetőleg igyekezett. Különben is, egyszerű drapp színével, (a nemes kamásli csakis drapp lehet, a nyári vászon lehet fehér, nagyon díszes alkalmakkor jól fest) volt valami kedves, valami szívhez szóló az öreg bokavédőben.

ZOKNI. HARISNYA

Az angol, ha az öltözkedés terén diktátora *is* a világnak, mégsem utánzandó mindenben. Ami Grön-

landban praktikus, Sziciliában esetleg nem az. Ilyen az *angol zokni*, különösen meleg időben. A szigetországiak állandóan gyapjút — igaz, hogy páratlanul finom, kellemes gyapjút — viselnek. A mi számunkra csak hideg időben ajánlatos a vastag gyapjúzokni.

Az angol általában a zokni híve. *Nőiesnek, nem-praktikusnak tartja a hosszú harisnyát*. Nálunk még mindig igen sok férfi a hosszúharisnya híve. A hosszú harisnya eredetileg *francia* viselet. De ott is már eltűnőben van. (A nők meg kezdenek zokniban járni!)

Mi nem pártoljuk a hosszú harisnyát férfilábszáron. Nagy hidegben még meg tudjuk érteni. De igen sokan vannak a mi uraink között, kiknek gardrójából egyáltalán hiányzik a zokni. A mi klímánk zoknira van teremtve. A rövid, a hűvös zoknira. Persze leginkább nyáron. Nyár alatt azonban hazánkban kilenc hónap értendő — Angliában úgyszólván egy se. Ott könnyebb júliusban elképzelni gyapjúzoknit, mint nálunk októberben, sőt néha még karácsonykor is. Gondoljunk arra, hogy időnk nagy részét különben is szobában töltjük.

Nekünk *cérnazoknit* kell hordanunk. Félretesszük a valódi londoni gyapjút. (Egyébként is szörnyű drága!) Igen szép anyagokat produkál a zoknipiac. Sajnos, ez is ama tárgyak közé tartozik, amelyek nem szeretik az olcsóságot. A finom cérna, bizony, nem olcsó. De hosszakkal veri félvértársát, a pamutot.

Milyen legyen a színe? Csakis egyszerű. Kerüljük a fantáziákat a bokánkon. Legnagyobb hiba: *fekete cipőhöz sárga zokni*. Viszont a zokni *sohase legyen sötétebb a cipőnél*. Például sárga cipőhöz csakis fehérret vagy egészen világosat vegyünk. Persze nüansznyi eltérések mindig lehetnek. Hiszen vannak szellemes rajzú zoknik, ugyanígy cipők is, vegyítékei két-három színnek, vagy anyagnak. Sárga cipőhöz kánikulában szintén illik a fehér zokni. (De igazán fehér legyen ám!!) Vászonnadrágok alá pedig egyenesen kívánkozik. (Végleges bukás: vászonnadrág, fekete zokni, fekete cipő. Pótvizsga nincs.)

GOMB, TŰ, MONOKLI, VIRÁG,
GYŰRŰ

Gomb. Nagyon kicsi dolog egy gomb. De valamint a baktérium, nagy bajokat okozhat. Vegyük mingyárt azt az esetet, hogy valaki kitűnően öltözött tetőtől talpig, de szörnyű gomb van a manzsettájában, (vad üvegdarab), szörnyű *tű* a kravátlijában (ónix női fej), rémes *gyűrű* a mutatóujján (rekonstruált pápai gyűrű, hamisított lápiszlazuli). Elsőrangú szabónál dolgoztat. Sokat költ magára s a jó ruha mégis csak véletlen nála. Különösen, ha jó szmokinghoz, jó keményinghez plaszt-rónjába *gyöngygomb* helyett két ezüst pitykét tesz. A legkisebb részletről se feledkezzünk meg. A stílus egysége kívánja ezt. Hiszen a legtöbb részlet oly egyszerű probléma! Csupa sablon. Követhetjük a rendes, az előírt utat. Legcélravezetőbb itt is. az *egyszerűség*. Egyszerű gomb. Egyszerű tű. Gyöngy és kész. (Most tökéletesen hamisítják.) Nappali manzsettába megfelelő színű *paszománt gomb* is nagyon jó. Néhány fillér. Kicsit divatjamúlt, de mindig elegáns: az egyszerű *arany* manzsettagomb. Vagy a *gyöngyház*. A divat egyébként nagyon csinos dolgokat produkál évenként. Fő, hogy ne vegyünk se nőies, se feltűnő holmit.

A *monokli* nem olyan előkelő valami, mint sokan hiszik. Túlzás a ruhavállba kapcsolt és mellünkön hintázó üvegfélszem. (Nagyon divatos, de Isten tudja?!...) Persze, sok érdekes fejen is fellép, tagadhatatlan. De egy monokli is ellenkező hatást érhet el. Nézzünk csak körül, mennyi ismerősünk »veszít« azáltal, hogy jelezni akarja, hogy milyen »jó kiállítású« férfi. Nekünk eszünkbe se jutott volna bírálni. De így! Anélkül, hogy rosszmájúak akarnánk lenni, kénytelenek vagyunk megállapítani, hogy X, vagy Y nagyon lecsúszik nívóban, abban a percben, amint felcsapja monokliját, ő lelki »szemeivel« önmagában egy lordot lát. (Mi az ellenkezőjét.) ő különben is csak »lelki szemeivel« lát. A monoklijával *nem*. Ne túlozzunk hát a monoklival. Főleg ne fitogtassuk. Kivétel csak az a monokli, melyen keresztül *látni* is lehet.

Virágot nyugodtan hordhatunk. Kedves, üdítő viselet. Virág soha sem lehet feltűnő, illetőleg kellemetlenül feltűnő.

Szimbolikus értelme is van:

— Nem mondom le a szépségről. Az élet örömeiről. Jelzem azt is, hogy jól vagyok. Szeretnék örömet okozni embertársaimnak. Tudom, hogy a kellemes látvány magában hord egy kis adag udvariasságot is. Igaz, hogy irigyeinket ellenünk hangolja. De ezt is csak egy kis haszonnak könyvelhetem el.

A FÉRFIFŰZŐ

Kínos téma. Csak súgva lehet róla írni, de vegyék tudomásul: külföldön *rendkívül elterjedt*. Leginkább éppen Angliában, ahol pedig a férfiúi hiúság a legkisebb. Főleg frakkhoz veszik fel, azért, mert a fehér mellény különösen kidomborítja a hasat.

Furcsa, de így van: *igazán csak karcsú férfiún áll jól a haskötő*. Kövéreknél ellenkezőt eredményezhet: felnyomja hasukat a mellbe. Így *azután az* illető *még kövérebbnek* hat. Mint a régimódi, túlságosan befűzött asszonyok. Kényelmetlen viselet. De van értelme! Legjobb fogyasztói a színészek. De ne beszéljünk erről. Toalettitok.